

De lange dubbele rij lindes geeft de Lage Morsweg een zacht karakter.

FOTO LISANNE WEPLER

BUURBOMEN Ontmoeting met een bijzondere buurboom

Langs de lange lindelaan

Zinderend trilt de zomerhitte boven de klinkers van de Lage Morsweg, maar een lange, dubbele rij Hollandse lindes (*Tilia x europaea*) houdt de straat koel. Hun zachte, groene wolkenkruinen geven de straat de indruk van een 'lang plantsoen', zegt de Leidse kunstenares en bomenliefhebber Lianne Wepler.

Wilfred Simons
wilfred.simons@mediahuis.nl

BOMEN ZIJN BUREN

Bomen zijn burenen. Haast onopgemerkt voorzien ze de Leidenaars van water, zuurstof, schaduw en verkoeling. Ze zuiveren de lucht en maken straten en buurten mooi. In deze zomerserie geeft kunstenares en bomenliefhebber Lianne Wepler de Leidenaars de kans om hun buurbomen te ontmoeten. Vandaag aflevering 4: De Hollandse lindes aan de Lage Morsweg.

lindebomen heeft de stad altijd benut. In de jaren rondom 1650, toen de stad er drie nieuwe wijken bij kreeg, besloot het stadsbestuur de grachten te beplanten met lindes en iepen. Ze kunnen goed tegen vochtige grond, herstellen snel van beschadigingen, worden groot genoeg om voldoende scha-

duw te geven en zijn zo hoog dat passanten er gemakkelijk onderdoor kunnen lopen.

Lindes hebben de reputatie dat zij mooier zijn dan iepen, maar lindehout is - hoe kan het anders - zacht en daardoor niet zo geschikt als constructiehout of het snijden van klompen. Iepenhout is dat wel. Traditiegetrouw wilde het stadsbestuur graag verdienen aan kap-hout. Om die reden hebben iepen de lindes een beetje uit het stadsbeeld verdreven. Maar, schrijft de Leidse historica Fenna IJtsma in haar proefschrift 'Leiden in het groen' (2025), de toegangswegen tot de stad moesten altijd, ook in de Wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog, met lindes worden beplant. De Lage Morsweg was in 1975 nog doorgaand.

Wortelkruit

Lindes maken veel 'opslag'; rondom hun voet schieten altijd twijgen op. Ze zijn bomen die misschien liever struiken zijn of in hun eentje een compleet bos. Mogelijk is het een kwestie van persoonlijkheid. Lianne Wepler denkt dat ze eenvoudigweg hun wortelkruit vochtig willen houden en hun wortels beschermen. Groenbeheerders snoeien de opslag van

Hooikoorts

Leiden wil groener worden om de effecten van klimaatverandering te verzachten, maar dat is niet per se goed nieuws voor hooikoortspatiënten. Uit een promotieonderzoek van bio-informaticus Nemi Dorst van Naturalis Biodiversity Center en de Hogeschool Leiden blijkt dat de blootstelling aan allergene pollen sterk per wijk verschilt.

Aan de groene Jan van Houtkade bleek 32,7 procent van de pollen allergenen te zijn; in het veel steniger Noorderkwartier

was dat 41,4 procent. Dorst ontdekte dit door de straten met een draagbare 'pollensniffer' te bezoeken.

Dorst adviseert groenbeheerders bij de keuze voor struiken en bomen rekening te houden met de allergeniciteit van bomen. Vooral windbestuivende bomen (elzen, wilgen, hazelaars, berken) veroorzaken hooikoorts. Bomen die door insecten worden bestoven (magnolia's, lindes, krentenbomen) veroorzaken geen allergieën.

Leiden ■ Hoe dan ook associeert zij lindes met zachtheid. Een linde is 'gelinde', een Duits woord dat 'zacht' of 'mild' betekent. Die zachtheid zit niet alleen in zijn donzige, ronde vormen, maar ook in de kruidenthee die van zijn bloesem wordt gemaakt: licht honingachtig, zacht, mild en bloemig. Lindebloesemthee geldt als kalmerend, slaapbevorderend en als verzachtend bij keelpijn.

In de halve eeuw dat de 36 lindes aan de Lage Morsweg staan, hebben ze goed kunnen groeien: sommige stammen zijn 75 centimeter in doorsnee. Ze maken van de weg een lange lindelaan in de beste Hollandse traditie: zo één waar Liesje Lotje leerde lopen. De Lange Voorhout in Den Haag was de eerste lindelaan van dit type in Nederland; keizer Karel V besloot de laan in 1536 te beplanten met vier rijen lindes om de Hagenaars de gelegenheid te geven in de zomer aan de verzengende zonnestralen te ontsnappen.

Lindes en Leiden horen bij elkaar. De esthetische waarde van

lindes weg om een gewenst 'boombeeld' in stand te houden en om te voorkomen dat ze stoepen en parkeerplaatsen overwoekeren.

Net als eiken staan lindes bekend als magneten voor biodiversiteit. Tijdens hun bloei krioelt het in de bomen van bijen en hommels, zweefvliegen en (nacht)vlinders. Op die insecten komen weer mezen en boomkluvers af. Een nadeel van

lindes is dat bladluizen in lindes kleverige honingdauw maken, die een plakkerige troep op autodaken kan achterlaten. Gelukkig is die 'dauw' gemakkelijk af te wassen.

Lindes kunnen in de stad zeker een eeuw oud worden en in stadsparken zelfs 250 jaar. De lindes aan de Lage Morsweg zijn gezond en hebben het in zich om heel oud te worden.